ДРАГАЧЕВСКИ трубач

БРОЈ 15. ЦЕНА 15 ДИН.
ГУЧА, 24—26. АВГУСТ 1984.

ГЛАСОНОШЕ ДОСТОЈАНСТВА

Ево, славимо још један наш празник, славимо још једну годишњицу великих победа, манифестујући истовремено старо револуционарно правило да је слободан свет стваралац али и управљач, способан и за она претпоља која превазилазе његову снагу. Сада њиме ове године четири деценије мирног, стваралачког и, то, врло интензивног живота и развоја наше југословенске заједнице и пашег Драгачева у њој. Пролази већ 40 година од дана када је из Драгачева борбом на Вјелошевцу у Крстацу, 11. децембра 1944. године, нарјечи и последњи окупаторски војник са овога нашег подручја, када је Драгачево борбом извојевало своју слободу у оквиру слободне, независне, демократске Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. То је за Драгачево означавало дан слободе, али и дан од кога његови слободни људи почињу обнову ратом уништене економије, школства, здравства, путне мреже и света онога што чини неодвојиви дио живота сваког појединца и сваког друштва.

Од тада, захваљујући ослобођењу, неступањој иницијативи слободних људи, захваљујући њиховој жељи и спремности да сами уређују свој живот и своје одноше, почиње свестрана изградња читаве земље па и пашег Драгачева.

У том свјетлу гледано, децембарски дани 1944. нису означавали само национално ослобођење, већ означавају и наставак борбе за мењање друштвених услова и стварање могућности за размах тих стваралачких снага наших људи. Од дана ослобођења Драгачева почиње сносна радна мобилизација грађана као наставак дотадашње револуционарне борбе у ратним условима.

Ти свесни напори наших грађана дали су као резултат свесним нову слику Драгачева: уместо сесских путељака — дошао је асфалт, уместо петролејке и јојлашње — електрична струја, уместо рабџије — сада је вожа аутомобила и трактора, уместо пешака — сада путник аутобуса, уместо бунара — водоводна славина, уместо потлеушца — савремени стан, уместо неписмених и полуписмених — хиљаде квалификованих радника, стотине висококваликфикованих и факултетских стручњака, неколико доктора наука, од неколико занатлија — савремена индустријска производња, високопроизводна пољопривреда која већ и извози. Али, највећа техничка и вредност тога 40. годишњег развоја у слободи јесте човек — Драгачанин који је од предратног пасивног гласача постао човек који одлучује у својој организацији удруженог рада, у бројним делегацијама, у друштвено-политичним организацијама, у својој месној заједници и свуда где се решава о друштвеном и његовом животу и потребама. Он више није човек за кога и у име кога неко одлучује, већ радни човек, стваралац, који сам одлучује о својим и друштвеним пословима.

Али, стићи дотле да и поред свих тешкоћа потпуно изменимо лик Драгачева, да изградимо новога човека, нове производње и међуљудске односе, нове материјалне вредности, ново место оне наше заједнице, у међународним односима — није било лако. Многи се још живо сећају и нужних принудних отказа, и планских сеча, и сечења у редовима, и рада у бригадама на подизању разорених фабрика, пруга, путева, школа, сећају се болести, па и гладовања. И баш зато, посао кога смо обавили уноси у нас и радост и поност и веру у будућност у којој ћемо и даље у миру и спокојству изграђивати наш живот и уређивати наше односе.

Ми данас празнујемо уз јеку труба. И са разлотом и са поносом празнујемо, јер пут од четрдесет година мирног стваралачког рада иза нас није остао празан. И зато, свако пут наше празнике славимо све радосније, дубље, пуније. Свака протекла година донеда нам је низ нових успјеха, низ нада и нових сазнања стечених и изборених у тежњи да нам буде боље и веселије него јуче.

Данас је наш дан када се са пуним поносом подсећамо на оне тренутке у историји којима смо потврђивали сопствено национално биће и сопствено сазнање и свест о себи, о својим тежњама, о својим могућностима, о својој вери у наше сопствене снаге.

А тих тренутака када смо требали да се потврђујемо и да се доказујемо, у нашој историји било је много. Ти наши путеви до слободе видљиво су обележени непрекидним борбама за националну и социјалну самосталност. Обележени су ти путеви слободе и издајом у априлском рату 1941. са издајом данима окупације и свим грозотама које свака издаја са собом носи. Али, путеви слободе обележени су и свенародним устанком 1941—45. под вођством КПЈ и друга Тита, у коме је Драгачево часно извршавало свој део задатка у борбама за отимање изгубљене слободе, давши животе 1.000 својих грађана, претрпевши огромне материјалне штете у попаљеним домаћинствима, у разореној и уназађеној производњи. Драгачево је тој заједничкој борби југословенских народа дало 1941. и свој Драгачевски партизански батаљон у коме је и уз кога је активно деловало, борило се преко 600 Драгачеваца, а у завршним операцијама 1944—45. Драгачево је дало и стотине нових бораца који су часно дали свој допринос слободи наше југословенске заједнице.

Ушли смо у рат, у револуцију у којој је било више изгледа да се погине, него да се преживи. Уместо ратне технике, имали смо снажан покрет маса, имали смо човека кога води тежња за слободом и истином. Показало се да је то оружје јаче од војне силе и немилосрдне технике.

Ушли смо у послератну обнову и изградњу са највећом снагом израженом у тој високој свести и појединаца и маса, у свести да смо слободни, али да наша даља будућност лежи у нашим сопственим рукама, свес ти да нам јединствена Југославија и наше самоуправљање гарантују сигурније и богатије сутра.

Само нам то исто оружје, та иста друштвена свест може гарантовати да ћемо изићи као победници и из садашњих друштвених и економских тешкоћа.

Наше преимућство у свим тешким, критичким временима и састојало се у томе што смо увек знали куда идемо, што смо увек имали снаге да не станемо, да не малаксимо, да не признамо да су нас живот по својој природи и емпирљени притисци и сметње — надмашили и да су нам извори нове снаге и нових идеја пресушили.

Четрдесетогодишње слободарске празнике дочекујемо са осећањем да смо испунили дужности којих смо се примаили на крају рата, да тим путем треба ићи даље одлучно, срчано, јер велики циљеви захтевају и велики размах енергије и снагу разума и високу друштвену свест.

Са трубом смо пошли у борбу за стварање новог живота, новог односа, у борбу за лепшу будућност новог човека. Нека нам те исте трубе огласе и слободарске празнике.

Властимир Лале ВУЈОВИЋ

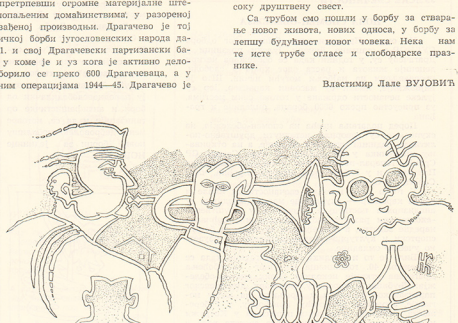

Цртеж др Николе Ковачевића

ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИЈЕ ОД КОНАЧНОГ ОСЛОБОЂЕЊА ДРАГАЧЕВА

Борбом до слободе

У општини Лучани спечано се обележава значајан јубилеј: четири деценије од коначног ослобођења Драгачева. Све у знаку сећања на славне дане народноослободилачког рата и револуције, али и битке за остваривање Програма привредне економске стабилизације. Одломцима из монографије „Драгачево" Радована М. Марићковића, Томислава Протића и Јована Радовановића, које доносимо, и ми се придружујемо слављу...

У току новембра 1944. године јединице НОВЈ водиле су, уз помоћ бораца Црне армије, тешке борбе за ослобођење Краљева и Чачка, односно за потискивање делова немачке групе армија „Е", које су се повлачиле из Грчке. У склопу тих операција вођене су и борбе за ослобођење Драгачева.

Главни штаб НОВЈ за Србију одлучио је 25. јануара дивизију за дејства у Драгачеву после њених дејстава у источној Србији, односно после вишедневних окршаја против окупатора и домаћих издајника у рејону Краљева. Према тој заповести, 25. дивизија је у четврт требала да напада од Краљева преко Каоне ка Гучи и покуша да пресече и отежа даље извлачење немачких снага према Ужицу и даље према Вишеграду.

Уследиле су борбе, широм Драгачева, против четника. И, већ 4. децембра 1944. године ослобођена је Гуча. Ка командант 25. дивизије, Крајишник Урош Куковић, забележио је:

„Игром ратног случаја, Гучу ослобађа јединица на чијем чеоу се као команд ант налазио Крајишник. А 1941. године, кад Ужичке Пожеге, јуначки је погинуо Крајишник Богдан Капелан, под чијом командом су, при утврђивању дана, драгачевски партизани ослободили Гучу. Тако је кроз бор бу и жртве цементирано дру гарство и братство јунака Босанске крајине и јунака Србије, које никад и нико не може уништити".

Борбе су настављене на кратчаком положајима, који су, до 11. децембра, преузели свеодавно из руку у руке. У току ових бор би, Немци су стрељаливе лику групу становника ваљевског краја са близини кратчаких положаја: у Доњој Пилатовићима и Доњој Краварици...

У време дејства 25. дивизије у Драгачеву, нарочито на кратчаким положајима, где је имала велике губитке, развијен је веома жив политички живот у драгачевским селима. Организовани су обласни и конференције, на којима су бирани одбори за помоћ јединицама, али и културно-уметничке приредбе и митинзи. Ми лојица Пантелић, борац Драгачевског партизанског батаљона на 1941. године и ко месар оне дивизије, записао је:

„Од жестоке борбе против Немаца, које Двадесетпета дивизија води у седлешту Другом пролетерском дивизијом на средњем делу фронта, грми читаво Драгачево. Истовремено по чи тавом Драгачеву одржавају се народни зборови, на којима се бирају одори ОНО-а. По селима се одржавају зборови бирача и бирају и формирају органи народне власти — народноослободилачки одбори.

У штабу дивизије ври од журе за борбеним извештајима потчињених командата и политичких комесара и партијско-политичке ра дника са терена. Са њима регулишемо питања која се тичу живота наших јединица и становништва. Штабови, команданти и политички комесари извештавају да народ веома активно и дисциплиновано пружа ма теријалну и другу подршку јединицама..."

Тако је Драгачево коначно ослобођено.

Са јединицама Двадесетпете и Друге пролетерске дивизије отишао је доста младића из овог краја да настане борбу за коначно ослобођење наше земље.

Ослобођењем Гуче створе ни су услови да Среско покрајинско КПЈ, које је ОК КПЈ за Чачак формирао у Горњем Мнаовоју, дође у Драгачево. Секретар ове руководства, као и 1941. годи не, био је Милић Бугарчић, студент из Гуче.

У Гучи је одмах спроведена наредба Команде подручја из Чачка о успостављању Команде места. Била је ово среска команда. Командант је био Љубиша Бугарчић из Гуче, а комесар Младен Богићевић из Чачка. Команда је имала четири одсека: мобилизацијски, снабдевајући, стамбени и интендантски. На чело мобилизацијског налазио се Гој ко Вујовић из Граба, свобо Бојисог — Драгослав Стојановић из Гуче, стамбеног — Данила Бровић — Ђерин из Гуче, а интендантског — Дамљан Бровић из Гуче. По све Бугарчића, командант је био Драгољуб Домановић Алинац из Соколића код Чачка, на Станоје Пантић из Дучићића и на крајњ Гојко Вујовић. Богићевића је заменио официр Милан Гарабашић, који је уједно, био и секретар Месног КПЈ при Команди места.

Новом наредбом Команде подручја, 12. децембра, формиране су команде места у Марковици, Каони и Кошутићи. У Марковици је командант био Тимотије Радојевић, а комесар Ђенко Шћ винац, у Каони — командант Младомир Марић, а ко месар Милија Стојановић у Котражи — командант Стан ноје Пантелић, а комесар Данило Милићевић. У Кошутићи је обновљен рад болнице, у којој је равењске и народ лечио др Дубо Поповић. За комесара болнице постављен је Олга Богићевић, бо рац Друге пролетерске из Чачка, а дужност санитетског референта у Команди места поверена је Лепосави Васовић из Граба.

Срески комитет КПЈ и Команда места у Гучи одмах су предузели ефикасне кораке да се на чигавом по дручју Драгачева организују народноослободилачки одбори и антифашистичке орга низације и да се, истовре мено, доброволно мобилиш ају борци за јединице НОВЈ...

СЕОСКИ ТУРИЗАМ У ДРАГАЧЕВУ

РАСТЕ БРОЈ ГОСТИЈУ

Драгачево, жиљоњски крај у западној Србији, осим по Сабору трубача, постаје познато и по сеоском туризму. У протходне дане годи не, у драгачевским селима забележено је преко хиљаду туриста у домаћинствима. Сви су изгледи, мебутим, да се овог лета оствари знатно од хиљаду ноћења, јер је у јуну и јулу већ боравило 80 гостију са преко 800 ноћења.

Но и нада необично ако се зна да овде домаћин гост, жељан мира и здраве, сеоске хране у којој преовлађује маесо и млечни производи, воће и поврће, на крају у свом прљавог мозе да понесе нешто од сеоских специјалитета. Осим тога, многи користе прилику да се освеже помажући домаћину у кошењу, плашћењу или берби малина и ску пљању шљива, а домаћине да слушају и попеу поиеку тегла слатког.

У Каони, Вичи, Миладтоиићима и Вучковици, најзише гостију је из Београда и Војводине, али их има и из Котора, Зенице и других места. Они користе прилику и да погледају културно-историјске знаменитости у Драгачеву, као и ручковрине тежа у Дому „Рајка Бојовић" у Доњем Дубају.

Да сиих села воде асфалтни путеви, аутобуске везе из Чачка су добре, а домаћин пансион износи 550 динара.

П. РАОВИЋ

Бранко Шотра: Фреска у Доњем Дубају. Посетите изложбу Шотриних графика за време Сабора трубача у Гучи

ПИСМО

Браво за сеоски туризам

Први пут сам ове године решио да проведем свој цио четворочланом породицом део свог годишњег одмора на селу. Радиоа ама више, али бих навео само неколико: скупо море, скупо превоз, а на селу немамо никог од рода, да би осетили дах села, домаћу храну и пиану природу.

Гледајући да ранијих година ТВ преносе и репорта же са такмичења „Драгачевска труба" у Гучи, где су приказане и природне лепоте тога краја, закасео сам да у истом и летујем.

Дефинитивну одлуку да се определим за овај крај донео сам кад сам прочитао, чланак у „Вечерњим новостима" о повољним цена пансиона у селима овог краја (550 дин.) као и проспекта Туристичког савеза Србије и агенције „Лутчник", Бгд. — „ОДМОР НА СЕЉУ 84."

Изабрао сам село КАОНА због деце и одговарајуће на дморске висине, и уплатио преко поменуте агенције, ко ја ми је дубаино пренутсти да са директно, ако треба телефонски, повежем са представницима туристичког савеза, односно друштва Гу че и Каоне, друтовима Тодоровићем и Лазаревићем, и изберем домаћина.

Они су се ангажовали као прави туристички енту зијасти и одредили ми домаћина Милана Корићанца.

Пошли смо у неизвесност, не познајући крај и људе, а вратили се одушевљени лепотом овог краја, људима, љубазношћу сваког, а нарочито гостопримством домаћина и њеових укућана.

Нисмо ни ми остали дужни ка ко пасиви туристи при ликом боравка код њих, већ смо сви четворо помагали домаћинима у плашћењу се на, сушењу и справљању у стогове, као и другим кућним пословима, који су нам пружавали задовољство и рекреацију.

Стога с можемо слободно да кажемо: БРАВО ЗА СЕОСКИ ТУРИЗАМ, а ако би тражили неку замерку, оо да би се села само на јеи но — зашто село КАОНА нема своје туристичке разгледнице, већ смо се јављали рођацима и пријатељима користећи на пошти разгледнице села Доњи Дубац.

Са другарским поздравом,

МИОДРАГ БУЛАТОВИЋ
са породицом
л. к. бр. 1049 — Београд

ЈУЛСКЕ ВЕЧАНОСТИ

НОВА СПОМЕН-ОБЕЛЕЖЈА

По оцени Председништва Општинског одбора СУБНОР-а општине Лучани, јулски празници у Драгачеву су, у години када се обележава четири деценије живота и раста овог краја у слободи, прослављени на најбољи могући начин. Што је најважније, имали су масовни карактер, јер су јулске вечаности одржане у готово сим местима, у присуству преко 6000 бораца, омладине и грађана.

Поред полагања цвећа на спомен-обележја, на скуповима су говорили истакнути друштвено-политички радници лучанске општине, а на отварању споменика у Марковици и члан Савета СР Србије, генерал-потпуковник у пензији Милојица Пантелић, и у Ђеревцима Раденко Бровић, члан Савета СР Србије.

У готово сим местима свечаности су имале и радни карактер — скупштине месних заједница анализирале постигнуте резултате у друштвено-економском развоју своје средине и утврђивале народне задатке, а приређивани су и разноврсни спортски и културно-забавни програми уз изузетно учешће омладине.

Била је то и прилика да се у години када се обележава 40. годишњица коначног ослобођења Драгачева открије неколико нових спомен-обележја: Љубини Тодоровићу, комесару Драгачевског партизанског батаљона у Вранићи, на месту погибије, Јеремији Јеченићу, прваборцу, у Ђеревцима, петорици стрељаних партизана у Котражи и споменик палим борцима у оба светска рата у Марковици.

П. Р.

Привлачност Сабора трубача

Као што магнет привлачи металну пиљевину, тако и Драгачевски сабор привлачи љубитеље ове јединствене смотре. То траје 24 године. Иником још није успело да пружи кратак и прецизан одговор на питање: шта је ово чудо у Гучи.

Саборашком оку нису промакла виђена најпознатијих музичара, научника, спортиста, новинара, сликара, глумаца, политичара, вајара, кошаркаша и осталих занимања. У Гучи сабору и странци: акредитовани новинари, телевизијска екипа тельи, универзитетски професори, филмски редитељи, дипломатски представници, спортски репрезентативци.

Трубачка надметања прате посмрти Албанске споменице, Карађорђеве звезде, Ордена народног хероја, Споменице 1941. На саборишту крај Бјелице присутни су добитници Вукових и Авнојевих награда, сезонујуће књиге и октобарских повеља. О саборским данима сусрету се позната лица са филмских и телевизијских екрана, карикатуристи, свештеници, хумористи и академици. У саборску масу утапају се земљорадници и филозофи, сточари и електричари, металци и хирурзи, самоуки сликари и амбасадори, стари и млади, наивни и препрени.

Преко саборске сцене про-дефилували су фолклорни ансамбли из Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Македоније и свих крајева Србије. На сваборским приредбама певали су реномирани хорови: „Шумадија", „Жикица Јовановић-Шпанац", „Колета-јуни музикум", „Словенски партизански певски збор". Рецитовали су приваци београдских позоришта. Певали су оперски певачи и свирала војна музика.

У Гучи се пријатељски ку̂ју самоуки трубачи с директором Београдске филхармоније, сеоски певачи из Левча с универзитетским професором етномузикологом, играчи из Виче са кореографом ансамбла „КОЛО", народна певачица из Граба с оперском правкиком, бубњар ромског оркестра из Грделице са диригентом џез оркестра Радиотелевизије, самоуки творац наивно срочене корачнице из Ртању с диригентом оркестра Гарде, песник села с писцемремекдела, наивни сликар и вајар с професором ликовне академије, одгајивач расне стоке са сезонским секретаром за пољо привреду.

Оркестар Бошка Остојића

Светско чудо, звано ДРАГАЧЕВСКИ САБОР ТРУБАЧА — има своје згоде и незгоде. Ту се дешавају порођаји на улици и смрт уз саборску позорницу. У гужву цркву, отворену дању и ноћу, улази се с поштовањем и нико није осгрнавио богоно̂лу. Под шатром се непрестано једе, пије, свира, пева и игра. Нема туче и немилих сцена. Деси се да жена изгуби мужа, мајка дете, брат сестру. Ту је оглашена ста вица, чији заучвници помажу да се све срећно заврши. О цепарошима се стара одређена служба. Само, још се није десило да на Сабору момак изгуби девојку, трубач трубу, продавац робу, стручни жири објективност. Али, могуће је да про илогодишњи победник трубачког надметања изгуби популарност. То је неумитни закон смене трубачких наметања.

Природно је што се о Сабору точи пиво из цистерни. Разумљиви су контакти фи лемеког сниматеља и старца у монашкој ризи — предања икона. У Гучи се у три саборска дана слажу: свадбарски купус и проја, ћевап на жару и во на ражњу. Ту влада коегзистенција модног укуса и неукуса. На Сабор је свако добро дошао. Строго је забрањен приступ стабилизацијском стегању кајиша. Само на саборској берзи у Гучи долар пада. Грозава та спажено трубљење из двеста труба и тутањ прантија уз химну „Са Овчара и Каблара". Значи: и водећа свет ска валута пада пред расположењем саборског народа. И обратно. Зато је „саборска влада" стабилна,ево, већ четвртину века.

Зато Сабор привлачи.

Па, ко поли — нек' изволи!

Драгољуб Д. ЈОВАШЕВИЋ

Програм 24. сабора

ПЕТАК, 24. АВГУСТ

У 8 часова:
Отварање шатри са драгачевском специјалитетима
Отварање продајних изложби књига

У 11 часова:
„Из камених књига предака", казивање епитафија са надгробника и крајпуташа и отварање изложби:
— графика Бранка Шотре
— вајарских радова Богосава Живковића и његових ученика
— слика Јанка Брашића и његових ученика
— слика уметника Словака из Ковачице
— слика уметника Румуна из Ждрина
— оставрена чланова Удружења самоуких сликара и вајара Драгачева
— вајарских радова Нике Николе Стојића

У 12 часова:
Отварање изложбе „Драгачевци у првом светском рату" у поставци Народног музеја из Чачка

У 13 часова:
Отварање продајне изложбе рукотворина чланова Драгачевске задруге жена „Рајка Боровић"

У 18 часова:
Генерална проба заврше саборске приредбе „Са Овчара и Каблара"

У 20 часова:
Промоција књига „Драгачеве III" и Поезије Радована М. Маринковића и Каталога збирке надгробних споменика Драгачева

У 21 час:
Саборско коло на тргу
„Шатра шатру нитјевава, шатра шатру надиграва"

СУБОТА, 25. АВГУСТ

У 7 часова:
Трубачка будилница

У 8 часова:
Здравице на састанку сабораша

У 10 часова:
Витешка саборска момачка такмичења — разање у кости, скок удаљ из места, бацање камена с рамена, гађање кроз прстен јабуке

Од 10 до 15 часова:
Момачко коло на тргу, за своју душу и свој грош

У 16 часова:
Драгачевска поворка — дефиле трубачких оркестара, певачких и играчких група

У 17 часова:
„Лепота се брани лепотом", смотра народног стваралаштва,
Учествују: Трубачки оркестри из источне, јужне и западне Србије, сељаци и радници песници, играчке и певачке групе из Левча, победници регионалних такмичења региона Титово Ужице и Краљево и из Драгачева

У 21. час:
„Друже Тито, ми Ти се кунемо", свечана приредба посвећена 40. годишњици коначног ослобођења Драгачева.
Учествују: трубачки оркестри, изворне групе, гости из збратимљених општина и културни уметници из Београда

У 22 часа:
Кад јекну златне трубе драгачевске — саборишћа под шатрама и на улицама

НЕДЕЉА, 26. АВГУСТ

У 7 часова:
Трубачка будилница

Од 8 часова:
Састанак ранообораша, саборски сусрети пријатеља

У 11 часова:
Драгачевска парада уз учешће трубачких оркестара и фолклорних група
— Стара драгачевска свадба на улицама Гуче

У 15 часова:
„Са Овчара и Каблара", заврша приредба
Учествују: најбољи трубачки оркестри из источне, јужне и западне Србије и групе певача и играча

У 18 часова:
Проглашење победника на 24. Драгачевском сабору трубача

Од 18 часова:
Труба, песма и играчка за растанак пред нова виђења

САКО СЕ СЕЉАК РАЂА

На пајпи
или у међи
почиње велики чин.

Тврда сељачка
и стиснути зуби . . .
Ђерма или син
земљу пољуби.

Мирис сена,
Повој од дрена . . .

И живот креће са својим
клупком,
везан за земљу рођењем
путком.

Михаило ЧУПОВИЋ

СЕТИ МЕ СЕ КАД ТРУБЕ СВИРАЈУ

Немој, Јело, да расплићеш косу
када трубе Драгачево буде,
над те видим бићу у заносу
па ће људи да се чудом чуде:

Поломићу све шаторе редом
и попићу сву ракију Гуче,
све за твојим ватреним погледом
због сећања што ме владог муче.

Немој, Јело, кошуљу да шараш
ни у Гучу на Сабор изађеш.
Немој, Јело, сама да се вараш
да ћеш бољег дечију да нађеш.

Немој, Јело, да миришу дуње
из недара твојих што трепере,
нека хитре не севаћу муње
из очију лепих преко мере.

Немој, Јело, да играш до мене
да поведем коло на Сабору;
нек ти оно на другоме скоро
кад ме видиш пијаног у зору.

Немој, Јело, на Сабор да дођеш
јер и мене виђе неће бити,
не тражи ме кад кроз Гучу прођеш
ја се никад нећу појавити.

Сети ме се кад трубе свирају,
не поклони љубав забораву,
кад пранћеје небо запарају
пусти сузу жали љубав праву.

Томислав ДЕНИЋ

Ориле се трубе Драгачевом

ОТВОРЕН МУЗЕЈ НАДГРОБНИЋА И КРАЉПУТАЊА — УСПЕШНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА

Пранцијама, које су гравале са околних брда и хижмком „Са Овчара и Каблара", која се разлегала из више од 220 труба, у Гучи је 28. августа 1983. године, на саборишту раај реке Белице, означен завршетак 23. Драгачевског сабора трубача. Ова својеврсна смотра народног стваралаштва окупила је оркестре Божидара Миладина Јовановића из Сирогојна, Милована Бабића из Кравваца, Дурмиша Сабировића из Сурдулице, Милована Петровића из Дубоког, Јунуза Исмаиловића из Прекодолаца, Радојка Витезовића из Тубића, Слободана Салијевића из Прекодолаца, Бора Муратовића из Поповца, Нанија Аџиновића из Сурдулице, Јованта Милована Бабића из Кравваца добио је назив другог, а Бакије Бакића из Враља трећег оркестра. За најбоље одсвирани марш награђен је Милорад Јеличић из Горобиља. Изворну народну песму најбоље је одсвирао оркестар Ранка Јовановића из Дољна, а коло — састав Аца Новковића из Загужана. За најбољег баснту проглашен је Јовица Салимовић из Сурдулице, за најбољег тенориста Ацо Максуновић из Павловаца. Бану Ивановићу из Сирогојна припала је награда коју, по традицији, Редакција „Чачанског гласа" додељује најбољем бубњару. Стручни жири специјално је, овом приликом, похвално петнаестогодишњег Стојана Величковића из Гуделице као најмлађег капелника. После саопштавања одлука жирија, настављено је „саборисање за своју душу и свој грош".

Иначе, Сабор је почео 26. августа отварањем шатри са драгачевским специјалитетима, продајних изложби књига и Музеја надгробника и краљпутаања, јединствене те установе ове врсте у нас: говорио је Радојко Николић, добитник Вукове награде из Чачка, иначе Драгачанац из Зеока. Отворене су и ликовне изложбе: вајарских радова Богосава Живковића и Нике-Николе Стојића и слика Јанка Брашића и његових ученика, уметника из Ковачице и Уб-дина, чланова Удружења са

Оркестар Фејата Сејдића

Ајрединовића из Враља, Љубише Станојковића из Преде-дејана, Ранка Јовановића из Дољна, Станише Петровића из Загужана, Стојана Величковића из Гуделице, Ми-лорада Јеличића из Горобиља, Сејдета Ибраимовића из Биноваца, Фејата Сејдића из Бојника, Бошка Остојића из Злакуше, Аца Новковића из Загужана.

Завршну приредбу отворио је Драгослав Томовић, председник Скупштине лучанске општине, који је више Ајдаревића из Павловаца, Екрема Мамутовића из Враља и Видоја Филиповића из Милићевог Села. У Гучу су стигли гости из свих крајева наше земље, а било их је и из иностранства: близу 100.000.

Оркестар Екрема Мамутовића

истакао да се овогодишњи сабор одржава у знаку обележавања 40. годишњице Другог заседања АВНОЈ-а и славних битака на Неретви и Сутјески.

На завршној приредби, у заиста великој конкуренцији 22 оркестра (највише до сада), према оценама стручног жирија, признање — „Прва труба Драгачева" изборио је Екрем Мамутовић из Враља. Најбољим оркестром проглашен је састав Фејата Сејдића, из Бојника, а најпопуларнијим трубачем Бошко Остојић из Злакуше, који је добитник златне трубе „Вечерњих новости". За најизворнијег музицирање награда „Професор Миодраг Васиљевић" додељена је оркестру Дурмиша Сабировића из Сурдулице. Друга труба Драгачевског сабора припала је Радојку Витезовићу из Тубића, а трећа Слободану Салијевићу из Прекодолаца. Оркестри сликара и вајара Драгачева и слика из фонда Галерије самоуких уметника из Светозарева. Драгачевска задруга жена „Рајка Бројевић" отворила је продајну изложбу рукотворина својих чланица. Народни музеј из Чачка приредио је репрезентативну изложбу „Споменици културе Драгачева"...

Другог саборског дана доминирала су витешка момачка надметања. У бацању камена с рамена и скоку удаљ за места најбољи је био Драгољуб Танасковић из Крстаца. У ваљу у кости победник је био Михаило Сјенинић, а јабуку крозпрстен погодио је Радиша Јовановић из Котраже. Одјекивала је и смотра народног стваралаштва, у којој су, поред трубачких оркестара, учествовали и песници Михаило Ђуповић, Момчило Тешић, Обрад Васиљевић и Јован Пајовић и фолклорне групе из Сибинје у Лев чу, из Чајетиње и Драгачева. Поред београдског хора „Колегијум музикум", у пр ирреди посвећеној 40. годиш њици Другог заседања АВ НОЈ-а учествовали су и тр убачи, изворне групе и драм ски уметници Петар Ванк-ићевић и Мирјана Вукојлч-ић...

Последњи саборски дан за чинила је и традиционална

ЗДРАВИЦА

Здравица сељаку,
ратару, косачу, пастиру,
песма његовом раду,
живот његовом сину.

Здравица воденици, меденици,
ствау ...
песма зноју, житу, вртишту,
среће и живот на ратишту.

Сељаку плодови, ракија, стогови,
љубав према земљи,
благост према деци,
хвала сетви,

Љубав пшеници, Белици,
ливади, оћњишту,
слави, родитељима,
чашом вина, крепи здрави,
славу слави.

Пуна кућа мелена, меда,
амбару плодове да не гледа,
пуни торови, дебели волови,
успешни ловови,
Салаши пуни жита,
купа пуна вина,
њоме испраћа у војску сина.

Сељаку, ратару,
косачу, гуслару, певачу,
песму до неба пројем,
помен дижем његовим знојем.

Здрава му чељад,
деца, синови, снаје,
што им љубав пуном чашом даје.

Сељаку, ратару, косачу,
воденичару, ауграну,
венцем жита собру китим.

Живот је здравље,
род и бероћет
срећна кућа и сретно састање,
чово, да те слуги здравље.

ЈОВАН РАДОВИЋ КОРДА

Т Р У Б Е

Кристали злата кад се мир
рађа,
Сунчева појила у чобанским
коритима
Усидрена, жута звучна лађа
Препуна у пољу стогова,

Позивница и узданица,
Порив солунски, херојски
Полет и рика на стратишту
Озвучје и корак нашета прага
Труба старка,
Труба златарка,

Голубарка у јату тица
Труба витих јабланова
Блиставо нова,
Труба шара,
Са Вардара.

Грмуше продорне, под сваки
грм
На сваку косу
На јуришу трубе
Кад је дан цин,
Одзив поносу,

Трубе Панонске са модрим
звуком
Кад Дунав класа
Трубе јадранских таласа,
У пламеш живот што сноче
Од Вардара до Соче.

Трубе или ти трубе,
Бесане трубе
Зађеш ли дубље,
Орјатке кад дирну рубље
Пламене зубље.

Трубе Церне, димовине,
На главом небу што зуре
Ковване топовске чауре,
Из битке у битку
Заставу јаче,
Трубе Србије,

Трубе за ратне данне
Трубе капелаине
Трубе за благе данне
ТРУБЕ МИРЈАНЊЕ.

Јован ПАЈОВИЋ — ЧВОР

ПОКРОВИТЕЉИ САБОРА
„ИЛУСТРОВАНА ПОЛИТИКА"
„ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ"
ИНВЕСТБАНКА
„ЈУГОТОН"

У организацији 24. Сабора учествују:

- СИЗ културе општине Лучани
- Месна заједница и друштвено-политичке организације Гуче
- Организације удруженог рада
- Дом културе „Бранислав Обрадовић Џамбо"
- Самоуправни органи Драгачевског сабора „Са Овчара и Каблара"
- Удружење радника естрадне уметности СР Србије

НАГРАДЕ НА XXIV САБОРУ

1. Прва труба Драгачевског сабора трубача
2. Најбољи оркестар Сабора
3. Прва труба публике (најпопуларнији трубач)
4. „Професор Миодраг Васиљевић" за најизворнијег музицирање
5. Друга труба Драгачевског сабора
6. Други оркестар Драгачевског сабора
7. Трећа труба Драгачевског сабора
8. Трећи оркестар Драгачевског сабора
9. За најбоље одсвирани марш
10. За најбоље одсвирану изворну народну песму
11. За најбоље одсвирано коло
12. За најбољем баснисту
13. За најбољем тенористи
14. Најбољем бубњару

Сабор без Доње

Изненада, на жалост породице и многобројних пријатеља, менетана Градјачког, трубача целе Греличке клисуре, примљено је јелан од најпознатијих и најбољих мајстора на труби — Милан Николић Доња, дана 3. августа ове године. Као гром из ведра неба од јекнуо је глас да је се ове године отишао добар човек и велики уметник на применом инструменту. Туга је обухватила чак и сам Лесковац где је име Доњино толико поштато и необично високо зајаснеог му зицираља и доброг карактера.

Милан је рођен у Гредјици 9. марта 1931. године од ота трубача Ђорђа Николића Доње и мајке Наталије. Рођен је у веома сиромашној породици, у дефиљетну се тешко помучио и напатио. Желјаи је да је у школу отишао гладан, она му у школу носи да се презаситаји, а за ручак мора да је нешто у торби остати.

Отац Ђорђе, такође трубач, кушао је Доњи бубањ (гоч), онда фрулу (дуду), а касније трубу. Необичан сиу хисте, добар певач, знадаи од детиљства за мелос свога краја, омалена се истицао као свирач и од малих ногу ногу у Гредјици и околини лепо цењен. Уства рм. Милан свира од своје 12. године, од свога детиљства. У Гредјици, месту где имда данас 40 трубача и 15 уметника на другом иностранству из света 86 кућа, и било их је доста и из ранијих времена, Доња се пробија у врх гредјичке лестнице трубача и најзад, иза другог светског рата, преузима у Гредјици водство. Добар мајстор са добром дружином, пуно је био запошљет у Гредјичкој клиси суре на и ван свога места рођења, у читавом Поморављу и лесковачкој околини. Свадбари су тражили Доњу и нису се ценькали о наградама. Нарочито код је низ

У ТРУБИ ЈЕ ДУША МИЛАНОВА

Ај Милане Николићу,
зашто оде?
Па Сабор те желио чека
ко витеза,
мегданџију
и двоструког победника.
Дошли људи са свих страна пуни бола
и пребола,
— трубом душе да им лечиш.

А ти оде
на далеке неке путе.
Оста трубе гласовита . . .

Пред трубом се покланоте.
У њој душа Миланова
тихо јеца.

Ника — Никола СТОЈИЋ

рата почео да свира и да се чује и на радиу, вредност му је отокочила тражио се Доња што свира пре ко Радио-Ниша. Кад је сни мана у емисионом крају једна телевизијска емисија фолклорног значаја, једна неома успела нумера, Доњи је свирао и задивио онданшег руководиоца тога подухвата, проф. Драгослава

Оркестар Милана Николића Доње

Девића, који га је волео, и увек истицао као необично даровитог трубача и музичара.

Међутим, највећи успех је Доња постигао у славној Гучи у манифестацијама за је су приређиване у оквиру Драгачевске трубе. Тамо је он у великој конкуренцији, имао врло лепе и запажене успехе. Сем признања за најбољег оркестра, добио је у Гучи све друге награде. Био је цењен од професионалних стручњака који су годинама пратили и његово музицирање махом у жаркијима Сабора, међу којима могу да убројим проф. Драгољуба Јовашевића, Дра гослава Денића, Мирку Васиљевић и друге.

Због тих успеха у Гучи, Доња је успео да се пробије даље и да буде ангажован са својим оркестром на разним, неома значајним приредбама. Он снима и две снимк плоче, две лонтпле, учествује са оркестром у два филма и тиме ступа у ред наших напознатијих трубача.

Редак таленат, музикалност, осећајност, мелодичност, карактеристика су професионо младога Доње (53 године). Умео је да расположи слушаоце, да их развесели, усхити и забави. Његов репертоар је био велик и састављен од бисера наших народних стваралаштва и старих градских песама. А његова кола, поменимо баш његово чувено и непревази ђено „Доњино коло" проткано обиљем виртуозних елемента, јесу чувена, тражена, очекивана на народним вашарима, свадбама, прошенинама, литијама, саборима, игранкама, рођендаима, исправљима војника — кад се играло до изнемог лости.

Због тога на дан сахране се причало: пробио he 10 или 15 година да се роди један такав врстат уметник и музичар у Гредјици.

Погреб је био тужан и масован. Био је на њему о ко 600 људи, свирао му је оркестар на челу са Јунгуном Исмаиловићем, нашим такође веома истакнутим трубачем из Прекодолца који је и свадбу оставио ради испраћаја свога омиљног друга Милана Николића До њу. Уз Јунгуза, из саме Гредјице је такође учествало око 30 трубача. Музике су у наизменично свирале тугу и бол за изгубљеним трубачем Доњом.

Од Доње су се опростили: један од његових пријатеља, музичара и писац ових редова, који је, између осталога, рекао и ово:

„Још се није утишао бол за изгубљеним великим трубачем Драганом Величковићем, а ево још једног удара, губимо и драгог Доњу, учитеља Драгановог, великог мајстора трубе, виртуоза, јединственог интерпретатора нашег народног мелоса. Гредјица је спрошашћа још за једног вра трубе и доброг човека. А са сцене Сабора трубача у Гучи, крај Бјелице, отишао је онај трубач који је Гучане и сабориане тако лепо у веселавао. Гуча ће ове године чекати да позовем Милана Николића Доњу, али уместо њега ће кроз тугу и жалост поздравити његовог младог сина, такође изврсног воћу очеве капеле — Вожидара. Исто као што ће уместо Драгана Величковића, поздравити младога његовога сина Стојана."

Омиљеном и љубљеном ауу музике — драгог Доња са све нека је хвала и сва ва.

прота Драг. М. ЂОРЂЕВИЋ

ЉУБОМИР—ЉУБА

У домном Драгачеву,
испод планине Јелице,
слави се празник трубе
кад на пут крену селице.

Ту, на једној пољани,
где све јечи од труба,
забављао је госте
Љубомир — звани Љуба.

Непуних година седам
упознате нису сметња
да се на правој трубе
одсвира коло „шетња".

Звиркре у тренутку
два она, два маслачка,
па кад у трубу дуне,
чују га све до Чачка.

И све тако до вити
за Љубу нема умора
док са дечом не крене
у село крај Златибора

Светислав ВУКОВИЋ

Умро отац трубач, остао син трубач

„Умре ли трубач
напречац
— син свира
Тако се трубач испраћа."
Ника Стојић

Дивним елегантним стиховима, песник Никола Ни ка Стојић, обележио је смрт даровитог трубача, познатог аса виртуоза на применом ратничком инструменту Драгана Величковића, из Гредјице, који премину село дан касније после његовог наступања на Сабору трубача у Гучи, лета Господњег 1982. Кротки мајстор трубе, чији се ехо тако дин рукама свога Стојана Стојана са аманетом да настави традицију, да не заборави да је свирање велика ствар као што је и сам живот. Умре отац трубач, а остаде син трубач. Остала, труба, занос, позив. Остаде две трубе, две вреће и гласне трубе чији се ехо тако дин ноћ уклапо у лепој Гредјичкој клисури, по брдима, у долинама и ретким брдовитим насељима. Труба не сме да умре. Традиција се не прекидати. Драги је на време изучио трубу његовог младог, даровитог Стојана. Он ће продужити. Он почиње свој пут и своја крстарења по насељима и свуда га већ знају и спуда он учествује где се свадбе, славе, рођендане: где се испраћају регрути у војску, где се сахрањује, где се покојници испраћају. У Сто јану изрази талент, амбиција, жеља за афирмацијом, да се са својим младим дру говима, са својим младим оркестром наметне, а све то, заиста и може постићи. Он сада о Гучи. Очекују Гучи и сцени крај Бјелице, где се добија виза са више ци ље трубачиства.

Уз то, Стојан жели да ис стини и аманет свога оца и да одевиса све оне мелодије, песме и игре које му је забележено и оставио у бе лежници. Жели да забора ви, да све прошло надвала да и прекрије светлијим тренутима и успесима. Он гледа у своме чаробном ин зиноком инструменту нешто због чега се живи и од чега се живи.

И ове, 1984. године, Гре дница спрема Стојана са ово јим седамнаестогодишњаци ма у госте малој Гучи, али нашој великој Ђаби народног стваралаштва да потражи шансу, подршку, рауменаље што му је необично важно за његов даљи напредак.

И тако ће син после ода, јеком своје трубе показати да народна музика не умре и онда уме отац трубач.

прота Драг. М. ЂОРЂЕВИЋ

М. Стојановић: Жена

РАТАР

Зраци јутарњег сунца
позабадали се као оштрице.
Пренуле се шуме и куће се мивде.
Буди се Јелица. Свиђе и око
Гуче варошице.
Устао ратар и слуша,
звуке трубе што рано јече,
ужмо лице и руке
и спрема се да душу тежачку
освежи умиљатим звуком
до касно у вече.
Удара секундара на животном сату
а труба му увек на памети.
С чоек се у војску спрема
свадбује и болује,
воли и душа окрепљује,
у вечну кућу испрати.
Драгачево трубом опевано,
трубом размирано,
уз трубу радно и родно.

Љубиша Зикић

Драгачевци у првом и другом српском устанку

Почетком XIX века, у доба турске владавине у Србији, Драгачево је било кне жина у саставу пожешке (чачанске) нахије, на југозападу Београдског пашалука. У њему је, по тадашњим границама, рачунајући јужну страну планине Јелице, било око 45 села, у којима се налазило од пет до петнаест кућа.

Цела пожешка нахија у то време имала је 108 села са 1014 кућа (домова), па би, процентурално изражено, у Драгачеву спадало осам домова. Ако би по једном дому рачунали по два одрасла мушкарца способна да носе оружје, произилази да је кнежина Драгачево учи 1804. године могла имати око 700 до 800 војника. Досадашњи приказ прираст и досељавања становништва из Старог Влаха и других околних крајева, у следећим годинама, до 1815. драгачевска војска, како је иначе називају савременици и неки историчари, требало је да има и до 1.000 спо собних војника.

У првом српском устанку (1804—1813) Драгачевци су међу првима још у пролеће 1804. године довели око 700 војника са циљем да нападну на Чачак. И касни је, они су, осим чишћења 16. самог Драгачева од домаћих Турака, у саставу нахијске војске, учествовали у многим биткама широм Србије и ван ње. Тако су се бо рили на Чакору, Кораћици (Краљеву) и Ужицу 1805. го дине са доц. они градови нису ослобођени. Затим су се следеће године такође у Суђерјан-пашом Сколаком на Радаљеву, са Ордагом са рајесним на Лопашу и са Ђуђ-бегом и Мехмед-бегом на Поникама више Ужице. У 1807. и 1808. години чу вали се моравичке шанчеве на Катићима и Деретину, а 1810. ишли су са Кара-ђорђем у Стари Влах, где су јуришали на Сјеницу. Но ву Варош и остале полу жеље турске одбране. Годе не 1810 трче у помоћ Кру шевцу и Великој Морави, побојали на Јасини и Ва варину офанзиву Хуршид-паше. Нарад, 1813. године, побојали се у крајњем окрајцу са Турцима на Де лиграду, Тополачу и Засавици на Сави. Једном речју били су свуда, где су зах тевали ратне устанка, па ме уз раме са осталим Западноморавцима, Рудничани ма, Ужичанима и другим ус таницима Србије.

После слома првог устанка, у Кнеж Продановој бу ни 1814. године, а затим и другом устанку 1815. Драгачевци нису изостајали. Поново су се са Турцима тукли на Љубићу и Чачку, на Кнежевици и на Ваљаљма код Ужица. Посебно су учествовали у разбијању и хватању Турака кои су бежали из Чачка ка Сјеници.

О именима ових Срба из Драгачева који су се у тим временима борили за слободу, ми ништа не знамо. У кравом метежу који је трајао пуних 12 година пресмет изворе главном су нестали и уништени. Једини трагови о тим лудима, о њима да кажемо, меморарска је грађа, за тим разни записи и натписи и, најзад, народна традиција која је још жива.

Ја сам у досадашњем раду у историји обе устанка, највише уетаничких имена помиње се у делима и радовима XIX века. Тврдо поменути Вука Караџића, Симу Милутиновића Сарајлију, М. Ђ. Милићевића, С. Н. Пеканатића, Д. А. Баталаку и друге, који су, поред предсказних писаних извора, имали могућности на користе и казивање живих учесника у тим догађајима. У том погледу драгоцене су прикупљене изјаве од учесника у 1841. години, које су дешифровано и публиковане. Затим списак из устанка из 1815. године, који су сачували Ђорђе, родине, приликом прославе 50-годишњице другог устанка, које је одавно до Ђорђе Тодоровић.

Од записа и натписа, исправедно, у тексту поменутих зе, значајну грађу о погињ ланим устаницима дају и гробови на тадашњем гробљу. Ова грађа поменути радове Бранка В. Радичевића и Радојка Николића, као и мање белешке и исписе при купљене од Николе Стојиновића, Радомана М. Марковића и других истраживача.

На крају, и у народној традицији имамо се још увек имена из тог давног времена. Она предања забележили су за Драгачево Јо ван Ердељановић, Коста Јовановић, Милисав Протић и други етнографи и етнолошки истраживачи. Доста имена и података о њима остаје су у Ј. Цвијићевој Јеленска Обреновића-Дионгена из Котраже, Војимира Радојевића из Мојсиловића, Адама Протића из Гуче и многих других казивача. Коренчити поменуте изво ре, дошли смо до следећих имена Драгачевца учесника у првом и другом српском устанку, као и у Хаји Продановој буни.

Најпознатији устаник Драгачева је по прези Милутин Илић Гучанин (1739—1814). Прота је од почетка устанка, па до смрти, био „воени комендант" и војвода драгачевски (из 1805), а једно време, до краја 1806. године, био је старешина и целе пожешке нахије. По причама Петра Јаковића, Кара-ђорђевог бољубаше, прота је био човек „да кони је сва ниједа (пожешка) тила као са светим краљем."

Кнез и војвода драгачевски (од 1811.) био је и старијја Протићи син Ђорђе-Ђоко Протић (1765—1815) из Гуче. Где год је вођевао Прота, ту је био и Ђоко. После 1814. године био је кнез и талаг турски све до Јуна 1815. године, када је посечен на реци Ваји у близини Сјенице. Протин млађи син Милован Протић (1775—1829) био је сведочанствник, али је и он ратовао у устанку уз свога оца. У прво тиној ковици, која је у 1806. години шила у напад на Београд, били су и протини синови Михајло и Симо уз, а са њима и Радојица Протић из Гуче.

У Протићу платни бих је и бољубаша Врано, ковач са Годуша (данас Вранин Мајдан). Мајдаљ(ија) је Протић спасао главу у бо ју на Лопашу 1806. године.

Војводе и старешине дра гаческе, осим Проте, били су и Новак (Бошков) Петровић, звани Ђелокаменац из Горачића, као и Милић Радовић из Каше.

Новачић је био мали рас том, али је војводство по лако због јуначтва. Као бомбиста (граната-ковоја), учествовао је у свим биткама где су били Драгачевци. Погинуо је јануа 1813. године у сноме шанцу на Деретинској. Са Новачићем су се борили вој ном брат Милован и син Ђо ковић, а њима и Петар Пе ровић, који је са Делијра да 1813. године вратио ра ње Горачане у Драгачево.

Милић Радовић (1775—1815), прве устанка хајдучки вођа и војвода, војвода, тукао се против Турака сну да се својим Драгачевцима Ђоком Јаковићем, Ђоком из Стамбол-капију у Београду 1806. године, Ђоком Ђ. и именовани за војводу. У зиму 1914/15. тамновао је у Ниш-Хисару, а ослобо дио, али је крајем 1815. го дине, по нарђеби кнеза Милоша, Ђоковим и Ђоковим у горњем Драгачеву, а затим убијен. Његов брат бољубаша Стојко Радовић (1777—1845) из Каше вођевао је у Кара-ђорђевом устанку, своја брата Милића. У ду године 1805. године дочекао је кнеза Милоша на планини Јелици и пресио му пет то пара сировог барута. Милоја те је именовао за старешину на ивет села у горњем Драгачеву.

За посечене у Драгачеву страдали су и Ђорђе, звани Ђоке Херцеговац из Гуче, чији су потомци да носнм Ђорђевићи. Погинуо је у боју на Љубићу 1815.

Обор-кнез Пожеге и Драгачева Хрисанија Ивић-Ђ. сабаља кнезовац је још за владе турске. У тој улоги потврђен је и познату представку српских кнезова Пор ти 1797. године. Придружу ћи се устанку погинуо је на Радаљеву, у окрајцу са Сулејман-пашом Скопљаком.

У бици радаљевској, 1806. године, погинуо је и Ђоко Ђ. Ђоковић из Каше и капетан драгачевски Максим (Цриковић) Јанковић 1777—1806). Ђоке (Ивановић) — Вировац из Вирова.

У боју на Лопашу 1806. године учествовао је и кнез и капетан драгачевски Максим (Цриковић) Јанковић 1777—1806). Ђоке (Ивановић) — Вировац из Вирова.

У боју на Лопашу 1806. године учествовао је и кнез и капетан драгачевски Максим (Цриковић) Јанковић 1777—1806). Ђоке (Ивановић) — Вировац из Вирова.

Из Каше: Лауш Гуџулић, (погинуо у устанку), и неки Шербан, који је са шаком Петром истерао Турке из Каоне.

Из Доњег Дупца: Милисав Илић, (одликован так овским крстом).

Из Осоинице: Јовић Лазовић.

Из Лисе: Тиосав Комадинац (погинуо на Виловиној код Нове Вароши), Милић Шљубура, Солдатовић: Ми ha, Павле и Петар, Богић Комадина, Тодор Оцокоља, Тодор Алдачић, Јован Вра тоња, Петар Пандуровић и Вучић Шолајић.

Из Котраже: Богосав Ча карић.

Из Ритиу и Кривачс: Сре тен Чикирић, Петар Бекић и Милосав Милошевић, бивши војник на Делиџанској (Делиградској).

Из Виче: Бето Ранковић, Раниса Пупавица и Гаври ло Рулића (са таковским кр стом).

Из Рогаче: Јован Драгоић (одликован 1865).

Из Граба: Мијаило Комадинац, Марко Шпилета, Петар Илић и Ристо Јовић (одликован таковским крстом).

Из Зеоке: Радисав Тупанић и Јовко Кнежевић.

Из Тијаља: Гаврило Стан чић, Никола Вујојевић, Три фун Поповић, Стевиа Кулашевић, Ђорђе Поповић, Милосав Пољуга, Јован Поп ча и Милован Вујојевић.

Из Рвара: Радисав Врана, који је био и заповедник у устаничкој јединици.

Из Пухова: Никола Благојевић, Милосав Јабиновић погинуо на Јасини 1815.), Благојевићи: Василије и Павле.

Из Нерпишара: Стефан Зврјета и Симеуновић (ко ји су заробљени турски кад 1805), Максим и Урош Тодаловић, Гаврило и Мијанко Ружић.

Из Мајдановице: Филип и Радојица Обреновић, Илија и Радоња Јовановић.

Из Лисине: Илија Јовановић.

Из Лиса: Илија Никовић.

Из Доње Краварице: Јован Томашевић и Милојевић Вучковић (одликован таков ским крстом).

Из Миросаља: Милован Врана и Јоја Радиновић.

Из Трешњева: Мијаило Гаиторјевић.

Из Вирова: Милован Не ньковић, кнез и затим драгачевски после 1815. го дине.

Из Церове: Јован Кличанин (посечен 1814. у Чачку од муслимана Латифчаго).

Из Лучана: Стефан Стојић (погинуо на Виловима од Нове Вароши крајем 1806).

Из Дучаловића: Милиоје Јовановић, Богосав Кожинић, Радоман и Милован Шибинац, Аксентије Пантелић и Милојоје Пуроашевић (од којих су три погинула одликовани таковским крстом).

Из Прилипца: Никола Ва силевић ученик оба устан ка.

Драгољуб М. ПАВЛОВИЋ

БРДАРИ

Брдили и пребрдавали за оку брашна, за гладна уста потомства. Брдили и пребрдавали за „кајиш" — славине, за снагу покољена. Брдили и пребрдавали . . .

Мајстори брдари. Умешници којима се родови нису дичили. Ни предања. Ни гробљаши.

Одувек их било: од правих тначких разбоја,

„Валинчи" у тетку, неспособни за ратиштво, самоћи ли уз зупце и шпила. Градили брда, „појасна" и пилинмирска. Шпилимма слајали зупце. Шпилима од буковине — лучеве зупце. Простим златом — сенанцом, сенкром, разним врстама ножева.

Постојала брда „у пет", „у шест", „у седам" и — даље. „У пет" — „појасно" брдане. За појасеве, кићане: чаљке рупних пузавица, титраје зеленог јасеја, сјај питомих ружа, „У шест", па у „седам" — брдо за таљиву: златно и сувље, „У осам" и „У девет" — за пољове и спредеће. За широчаје шаранице. За убоје шпаре. За распеване девојачке биљиме, ткане „четворно", возене „по шпоготу". И биљиме уколне.

Брдо „у пет" имало пет бројеница. Брдо „у шест" шест бројеница. И, тако редом. А једна бројеница30 зубаца.

Мајстори брдари.

Брдили и пребрдавали . . .

Никад их није било довољно. И зато, неки долазили „са стране". Моја мајка Боринка (1911—1992) причала је:

— Кад сам била дијете, по селима су брда продавали Старовласи. Ишли су од куће до куће. Викали су по селима: „Брда, брдава!"

Ипак, и поненри је Драгачевац брдио и пребрдавао.

У књизи „Недовиђи из Ртара", Радисав Недовић помиње Миљка Недовића. Миљка брдара. Телевизор „валинчи", читаног живота градио тканка брда. Рођен 1837, умро 1925. године. Помагала му супруга Дмитра, Дмитра брдара. Брда, тканка, градио још један Недовић из Ртара — Милутин, син Љубомира и Ристе. Рођен 1905, умро 1985. године. Милутин брдар.

У Гучи сам 22. јануара 1982. године забележио сведочење Мирослава Ковачевића из Вијеке:

— У мом селу тканка брда и данас прави Славимир Гавановић, рођен око 1920. године. Занат је научио од мајке. Добар мајстор. Славимир брдар. Долазан свет са свих страна да купи брда. Долазе и ткане, дубриће . . .

Кану да је својевремено, пре неколико деценија, брда градио и Огњен Микановић из Живице. Отиен брдар. Али, и коленикар, вретенар, дрвољичар и вратилар.

У Гучићима живи Ранко Васиљевић, такође брдар. Ранко брдар. У Негришорима Милош Станић, опет брдар. Милош брдар.

Брдили и пребрдавали . . .

Када се поломе шпилиа, зупци се просто. Тада се брдо пребрди. Ово чини и тканка када се поломи неки зубац у току ваључења, за време тка ња. Ако се не мијести нови зубац, „сведу се бакзне", па ткаљи поруга:

— Њој се и близне виде!

Оне се, мучеиице, бранице да је тако бољо него немати сунна за ооку и пантаоне:

— Из близа и близне виде, а из далена гола гуза!

Брдили и пребрдавали . . .

И, готово сви забораили! Јер, занат им не бејаше јуначки. Устаници. Брдаљу није ни убрајан у мајсторију. Неправедно!

Због тих неправди, моја по хвала брдарима.

Именим: Миљку брдару. Дмитри брдарки. Милутину брдару. Славимиру брдару. Ог њену брдару, Ранку брдару. Милошу брдару . . .

Похвала безименим: Помени, тајо, Марјина брдара. Ђуна брдара. Адама брдара, Чеа брдара, Риста брдара . . .

Помени, тајо!

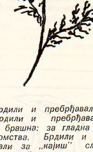

Брдили и пребрдавали . . .

Брдили и пребрдавали за оку брашна: за гладна уста потомства. Брдили и пребрдавали за „кајиш" — славине, за „кует" покољена.

Брдили и пребрдавали . . .

Брдили брда за „шипраге", говорика је моја мајка Борика:

— У Грабу, ђе сам рођена, када се пејаве градоноси од лаци, мене су у вајлу изношсиле брда за ткане, њима ми хале према небесима и викаће:

„Брдом ти мешем-брдом иди! Брдом те бијем-брдом иди! Брдом те врабам-брдом иди!" Брдили и пребрдавали . . .

Брдили и пребрдавали за почаст тиоланма, себи за заборав.

И зато-помени, тајо.

Радован М. МАРИНКОВИЋ

Јанкови јубилеји

Ако се у време Драгачевског сабора трубача нађете у Гучи, и ако у просторијама Основне школе посетите изложбе самоуких сликара и вајара, међу Драгачевцима неће вам измаћи погледу вајарски радови Јанка Поповића. Из родног краја, постојбине великих песника Шагића и Дучића, поред је довољно склоности на поетском поимању стварности и идеализованом представљању реалних појава и догађаја. Херцеговачка камената брда, високе фигуре Херцеговаца, њихови гласови и лица, пресељена у његово сећање постајали су епски садржај, симбол, слика или привид. А све што временом нестаје, задржавајући се у памћењу као драга успомена, за њета је постојало стваралачки изазов и предлог".

П. РАОВИЋ

Јанко Поповић

НОБНА ПЕСМА

У позну јесен четредесет и четврте у глуво доба ноћи запевала кунавица са ораха изнад куће наше већ у пролећу рано било нас је мање крај огњишта.

Милоје РАДИЧЕВИЋ

ника Поповиће. Он је већ старр знанац саборске публике, а ово године, поводом 35. годишњице свог колектива, СОУР-а „Милан Благојевић" у Дучанима, у коме је као висококваликовани возач провео две пуне деценије, приредио је и своју прву самостаиу изложбу.

У лепо уређеном каталогу за изложбу сазнајемо: Копривица је рођен 1941. у селу Градина код Гацка. Сјај стваралачке искре открио је још као дете у очевој ковачници. Интензивно стварао од 1972. године. Вајар. Заљубљеник у дрво. Мајстор да оборено стабло на својим рељефима оживи у ново дрвеће, да ударце чекића о длето преточи у постаљтичаи звук гусала. На Сусретима другарства радника Србије учествовао је више пута и притом освајао највише признања. Учествовао је на 28 колективних изложби Удружења самоуких сликара и вајара Драгачева широм земље.

А у истом каталогу, Михаило Бошњаковић, историчар уметности из Чачка, између осталог, каже:

— Пристаје гусле, чији је елегични звук пратио исповедаоа трагичне поеиоси српског народа, и које су чувале његову борбену сремиост и морал постанци његов култ и култура, инспириаселе су овог Херцеговца при правом покушају да сам изрази своје осећаиье и схватаиье садржаја и вредности живљеиа.

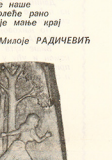

Скулптура Јанка Копривице

О В Н О В И

Овиони се срели млади у августу, на ливади, у хлад бреста мирно сели и хваолосте себи прели,

Први оваи:

„Ја сам лепшим послом бавим, хоћу себе да прославим: данионно вежбам стално: блејим, блејим музикално."

Трећи оваи:

„И ја у се имам вере, зато одох у боксере, па опијем снагом, славом, покауте делим главом."

Момчило ТЕШИЋ

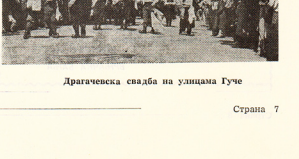

Драгачевска свадба на улицама Гуче

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

ПРВЕ БИОСКОПСКЕ ПРЕДСТАВЕ У ГУЧИ

Прве биоскопске представе у Гучи одржане су између два светска рата, негде тридесетих година. Филмови су приказивани путујућег биоскопа и то, углавном, лети. Представе су одржаване у кафани „ОРИЈЕНТ" (где је данас Хотел „Златна РУКА"), „ХОТЕЛУ БРОЊЕ" (где је данас „Дрвчна" Робна кућа) или под великим чиним шаторима које су путујући биоскопи вукли за собом. На представама тих биоскопа били су углавном шаљиви краткометражни филмови, љубавне мелодраме, вестерни и филмови о Тарзану. Представе су даване за баке и децу поподне, а за одрасле увече — по различитим данима.

Приликом рушења старе зграде Пореске управе Среза драгачевског нашли смо на податке о једном таквом гостовању. Наиме, 1935. године гостовао је у Гучи са својим путујућим биоскопом неки Емануел Кочка. Пронашли смо његову пријаву Пореској управи као и финансијски извештај о убраним приходима:

ПОРЕСКОЈ УПРАВИ У ГУЧИ

Молим да ми се одреди једен Финанцијски орган који наплаћивања ратаре таксе за дне 5. VI. одрасл чемо представу у I сат после подне за децу улазна цена 1 дин. и неко (одрасли?) 1,50 пара.

Дне 5. VI 1935.

Учтив
Емануел Кочка

Међутим, подаци из финансијског извештаја говоре да је Кочка одржавао преставе 3, 4, 5 и 6. јуна и остварио следеће приходе:

1. За 14 особа	84	динара
2. Школска деца	108	„
3. За 40 особа	246	„
4. Економ са господом	12	„
5. Тошић и Супрута	6	„
6. Др Поповић	6	„
7. Пекар са женом	12	„
8. Крњајић (Крњаћ,?)	18	„
9. За шест особа	36	„
10. Н. Н.	6	„
11. Дилбег са господом	12	„
12. Шест особа	24	„
УКУПНО ДИНАРА	576	
Државна такса 20%	95	динара (?)
Конт. такса 5% од државне		„
Биоскопска такса 25% од брж. 24		„
Свега таксе	125	динара

У ГУЧИ дана 6. VI 1935.
Емануел Кочка

(Потпис нечитак)
Прегледник

Забележио: Ника Никола Стојић

НАРОДНО

О ВУКУ КАРАЏИЋУ

Овде чувам, у ливади стојим,
ове песме за певање кројим.
Поменућу но је заслужио
и свој народ вјечно задужио;
поменућу оног сиког тића
из Тршића Вука Караџића.
Он је српски народ просветио,
Немањића Саву наследио;
по народу свуда је ишао
све што вала у њиме писао.
Благо земљи што га је имала
— нека му је и слава и хвала.

КАЗИВАЧ:
Раде ПЕТКОВИЋ (1889.—. . .)
РАСОВАЦ

ЛЕГЕНДЕ

ДРАЧА

На једном високом брду изнад Гуче постоји од давнина дубока пећина затрпана каменом.

Прича се како су се у њој крили ајдуци који су пре сретали турске караване што су овуда ишли од Сарајева ка Цариграду. Када су Турцима досадили ајдуци ин препади, пођу са великом војском да их поватају или побију.

Опколе Турци читав ајдучима то њено дојави и они побегну у пећину. И Турци стигну до пећине, али нису смели унутра. Дозивали су ајдуке на предају да их живе не затрпају. Чекали су поприлично, али им се ајдуци не јавише и не предадоше. Онда Турци навезу силан камен, чачкасто затрпају улаз у пећину и оду.

Данима се после тога чула пригушена дрека ајдука из пећине. Дречали су и вапили али им нико није смео помоћи.

По њиховој дреци брдо назваше ДРЕЧА, а касније ДРАЧА.

Више пута су разни људи покушавали да силом камен и уђу у пећину, али у томе нису успели. А прича се да се у пећини поред постоји ајдука навази и силно благо.

КАЗИВАЧ:
Милош ПРОТИЋ (1923.—. . .)
Г У Ч А

ЧАРДАК И ЈЕМИНОВА ВОДА

Кажу да је у време Турака у Вучковици живео неки богат и силан ага. Свој чардак беше подигао на сред поља са леве стране Вучковичке ријеке. Ага се звао ЕМИН а народ га је звао ЈЕМИН. Био је и велики зулумџар.

Шта је било са агом и његовим потомцима не зна се. Није остало никаквог трага ни од његовог чардака. Али поље у коме ага беше саградио своју кућу и данас називају ЧАРДАК.

Успомену на агу чува и извор бистре и студене воде на другој страни ријеке. Прича се да је ту воду ага пронашао и дао да се уреди извор.

Народ ту воду зове ЈЕМИНОВА ВОДА.

КАЗИВАЧ:
Радомир Мијатовић (1922.— . . .)
ВУЧКОВИЦА

ПОТАЈНИК И НЕГРИШОРИ

Стари пут од Чачка према Ужицу водио је кроз доње Драгачево. Од Мораве тео се уз Јелицу и Овчар а затим спуштао у долину према Бјелици.

За турске караване и харачлије он је био веома опасан. Нарочито једно место у узаном кланцу. Ту су из густе шуме пред Туриће искакали хајдуци. Пљачкали су их и убијали. Многи Турци ту оставише своје животе.

По томе су се и место и крај далеко прочули. Место назваше: ПОТАЈНИК, а крај НЕГРИШОРИ (Црно село). Тако се и данас зову.

КАЗИВАЧ:
Божидар ГАБОРОВИЋ (1921.— . . .)
НЕГРИШОРИ

ЈЕЛИЦА

Причали дубровачки трговци турском паши у Сарајеву како су у Гружи видели прелепу Јеврејку Јелицу: високу, танковиту, црнооку и црнокосу. Паша одмах у Гружу пошаље своје људе прерушене у Дубровачане.

Нађу они Јелицу. На превару је ухвате и поведу паши. На једној планини законаче. Ту скину дубровачку, а обуку турску ношњу.

Кад је одведена Јеврејка још и то видела, искраде се од њих, скине свој појас и обеси се о младу јелову грану.

По лепој Гружанки планина доби име ЈЕЛИЦА. То је најлепша планина у Драгачеву.

КАЗИВАЧ:
Милева ПОЛОВИЋ (Париз) (1901.— . . .)
ВРЊАЧКА БАЊА

БОСИОЧЕ, СИТНА' ЛАДА

Босиоче, ситна твога лада,
што за'ладн моје мило драго.

КАЗИВАЧ:
Славка СИМЕУНОВИЋ (1909.—. . .)
Т У Р И Ц А

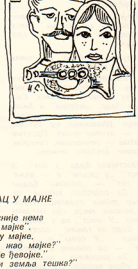

РАСТОПИ СЕ ШЕЋЕР

Растопи се шећер на орману,
заледи се вода у бокалу;
шећеру се нисам радовала,
мом драгану нисам веровала.

КАЗИВАЧ:
Станојла СИМЕУНОВИЋ (1919.—. . .)
Т У Р И Ц А

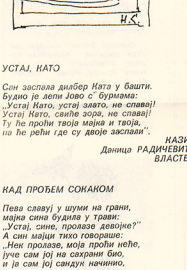

РАЗБОЉЕ СЕ ЈЕДИНАЦ У МАЈКЕ

„Ништа, мајко, жалосније нема
кад болује јединац у мајке".
Умре Јован, јединац у мајке,
„Ој Јоване, је л' ти жао мајке?"
„Није мајке, но што је ђевојке."
„Сине, Јово, је л' ти земља тешка?"
„Јесте, мајко, тешка и претешко,
а још тежа ђевојачка клетва."

КАЗИВАЧ:
Станојла СИМЕУНОВИЋ (1919.—. . .)
Т У Р И Ц А

УСТАЈ, КАТО

Сан заспава диабер Ката у башти.
Будио је лепи Јово с бурмама:
„Устај Ката, устај злато, не спавај!
Устај Ката, свиће зора, не спавај!
Ти ће проћи твоја мајка и твоја,
па ће рећи где су двоје заспали".

КАЗИВАЧ:
Даница РАДИЧЕВИЋ (1896.— . . .)
ВЛАСТЕЉИЋЕ

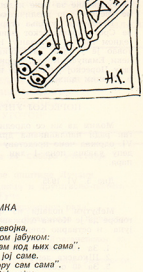

КАД ПРОЂЕМ СОКАКОМ

Пева славуј у шуми на грани,
мајка сина будила у трави:
„Устај, сине, пролазе ђевојке?"
А син мајци тихо говораше:
„Нек пролазе, моја проћи неће,
јуче сам јој на сахрани био,
и ја сам јој свидуг начинио,
пред очима прозор оставио,
да ме види кад сокаком прођем".

КАЗИВАЧ:
Настасија РАКИЋ (1890.—. . .)
ЛИВАДЕ

ДЕВОЈКА ВАРА МОМКА

Вара момка лијепа ђевојка,
десном руком, зеленом дабуком:
„Аја' к' овцама, а овце јој саме.
„Хајд' у двоје, у двору сам сама".
Ја у двоје, у двору јој мајка,
а девојка међу браћом славе.
„Шиш', шарову, не греби ми врата,
мом су брату врата сва од злата".

КАЗИВАЧ:
Настасија РАКИЋ (1890.— . . .)
ЛИВАДЕ

ЖЕДАН БИО НИЈЕ ВОДЕ ПИО

О мој миле, моја ружо бела,
куд сам хтела ја сам те провела:
провела те преко девет вода,
жедан био, воде нисам пио.

КАЗИВАЧ:
Поленсија СТАНИШИЋ (1941.— . . .)
ВЛАСТЕЉИЋЕ

СТВАРАЛАШТВО

УМРЛА ДЕВОЈКА

Шта се отуд кроз горњу чује?
Или грми, или ветар дува?
Нити грми, нити ветар дува,
већ то иду кићени сватови.
Они воде лепоту девојку.
Окрете се Петар Ђувегија,
над на коњу умрла Ђевојка.
У руци јој узда замрзнута.
Удари се руком по колену,
нова чоха на колену пукла.
Спустише свати лиђепу Ђевојку.
Сабљама јој дасне исежише,
и сабљама раку ископаше.
Сарниише лиђепу Ђевојку.
Тад запева Петар Ђувегија:
„Вита јело, заклони је гадом,
да не рани изјутра на воду,
да не роси свилено одело“.

КАЗИВАЧ:
Милоје КНЕЖЕВИЋ (1907.— . . .)
ВЛАСТЕЉИЦЕ

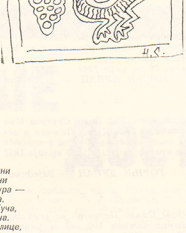

БОЈ НА КАРАУЛИ

У хиљаду деветој стотини
четрдесет и првој години
Јелицом се заподева бура —
сузе рони вода Караула,
Гуче пушка планина за'ућа,
узбуди се варошница Гуча.
Кнежну виа са арха Јелице,
одјекнуше пола краљ Бјелице:
„Драгачевци, на ноге вагане,
покуриште уз зелене стране;
пре Немаца на вр' похитајте
па фашисте сложно дочекајте,
не дајте им на Бјелицу воду
— свом народу браните слободу.
Све фашисте гором потерајте
и у Чачак назад отерајте!“
Кад то зачу Богдан Капелане
он поскочи на ноге вагане:
„Драгачевци, уђобити борци,
оружја се свога прн ватите
Караули води покурите
— иду Немци да Гучу попале
па Хитареу своме да се хвале!“
Таман Богдан речи изустио
батаљон се цео постројио.
На Јелици борци покурише
пре Немаца заклон у'ватише
баш код оне воде Караугле.
Када Немци из Чачка стигоше
партизани пушке истурише
сложно на њих паљбу отворише.
Пруште бомбе и пушке пуцају
ва'се Немци сузбити не дају.
Бију Немци, бију партизани
— ил' д' оманем, или ме омани.
Виде Немци да проласка нема,
да се њима срећа спрема,
— пређи даше па бежати ста ше.
Тако Богдан праву борбу био
и победу сјајну задобио.

КАЗИВАЧ:
Раде ПЕТКОВИЋ (1899.— . . .)
РАСОВАЦ

ПЕВАЈ, ЗЛАТО, ДОК СИ НЕУДАТО

Певај, злато, док си неудато,
над увају певати не дају.
Само дају сито и коритo.
'леба меси, а воде донеси,
бриши њу и трљај обућу,
чарапе о траву, опанке о главу.

Савка СТОЈКОВИЋ (1910.— . .)
КАЗИВАЧ:
КАОНА

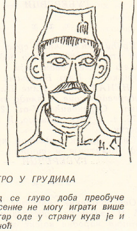

ЈУТРО У ГРУДИМА

Кад се гљуво доба преобуче
и сенке не могу играти више
Ветар оде у страну куда је и
поноћ
прошла.

А петлови запоје над Србијом
над мојим велиним срцем
скривеним под кошуљом
једног
шетача пред метроом Париза.
Милоје МИЛИСАВЉЕВИЋ

НАРОДНЕ ПЕСМЕ И ЛЕГЕНДЕ ИЗ ДРАГАЧЕВА САКУПИЛИ: НИКА — НИКОЛА СТОЈИЋ И ЈОВАН ПАЈОВИЋ ЧВОР; ВИЊЕТЕ: НИКА НИКОЛА СТОЈИЋ.

ЕРСКЕ МУДРОЛИЈЕ

НЕЋЕМО АЛКОХОЛ

Доктор Александар Бокарев, управник Дома здравља у Чајетини, држао је после ослобођења предавања по селима, па је тако и на једном састанку у Дубишу говорио о штетности алкохола. Присутни га пажљиво саслушаши, а кад је завршио устаде један старији Ера па рече:

— Захваљујем ти, друже докторе, на поучним речима, и ево у име свих мојих сељака и моје лично дајем ти реч да од сада нећемо трошити алкохол кад имамо нашу лепу шљиваовицу. Извади испод гуња паоску, наздрави доктору, нателе и потом завеђа с њом.

ЕРА НЕ ПРИМА ОТКАЗ

У једном уличном предузећу појавио се виши радне снаге. Избеђу осталих отказ доби и слуниитељ Петронијо из Добросеоице.

Набоше Петронија у шупи на цепану дрва и уручише му отказ са образложењем да је виши радне снаге. Петроније прими решење и оде право директору, па ђе ђоа с врата:

— Друже директоре, ево тебе ово решење. Ти ако немаш шта да радиш, иди кући, а ја имам пуно руне посла. Врати се у шупу и цепаше дрва настави.

ДОК НАЧИНИМ ЈАСЛЕ

Познати улични приредник Тошо, родом са Златибора, познат је као духовит човек, који се не љути и кад мора примити шалу на свој рачун.

Ивичнио једну веома скромну колибицу од дрвета за одмор испод Чиготе, недалеко од Партизанских вода. У неком друштву у коме је био и Тошо поведе се реч и о његовој колибици, па га другови саветеше:

— Кад ћеш нас угостити, Тошо, у оној твојој кошарици на Златибору?

— Кад начиним јасле! — одговори Тошо.

НЕ ТРПАМ НА СВ. ИЛИЈУ

Покосио Ера ливаду па не стигавши да здене сено на радном дану, бојећи се неврмена, морао је учинити на сам празник св. Илију. Навишао пол кроз село, па видевши Еру да ради на велики празник, довикну га с пута:

— О, Миловане!
— Чујем, попе.
— Шта то радиш болан не био?
— Денем сено.
— Па зар на светог Илију?
— Не на свеца, већ на растову грану! — одговори и настави посао.

АКО ЈЕ СКУПО БАР ЈЕ ЛИЈЕПО

Сишао Ера са Златибора у чаршију, па сврати код снајке у госте. Она му изнесе теглу са слатким и стави пред њега. Ера се прекрсти и поче јести.

Виде домаћица да ће отићи цела тегла, па у разговору пожали се како је воће ове године скупо плаћала и како слатког мало има. На то ће Ера преко кашичице:

— Жива ти мени била снајка, ако је скупо бар је и лијепо. Па се наклони над теглу и смаза је до дна.

КАД САМА ПОЂЕШ

Кад сама пођеш
да траниш љубав
саченај пролеће и поветарац.

Кад сама пођеш
да траниш љубав
не шири руке у транењу
можда ће нека туђа
одбачена
украсти птицу у лету.

Кад сама пођеш
да траниш љубав
не пођи никада у сумран
јер нећеш видети боју очију
јер нећа може залутати
јер осмех можеш изгубити.

Кад сама пођеш
да траниш љубав
послушај речи празних корака
безнађа или бескрајн, сведено
и буди храбра — врати се . . .

Кад сама пођеш
да траниш љубав
саченај пролеће и поветарац.

Пера РАДОЈКОВ

ИСТОРИЈА У КАМЕН УКЛЕСАНА

Ево гроба, неизбежна двора

ИЗ БЕЛЕЖНИЦЕ НИКЕ НИКОЛЕ СТОЛИЋА

Зде почивает Раб Божи Никола Баралија бивши учитељ Гучки, преставише у 1828: лето Бог даму душу прости и помилује вовјеки амин.

ГУЧА — *Анђелићи*

x x x

1833: Зде почива баба Милица.

ГУЧА — *Анђелићи*

x x x

Овде леже: кости Анице: суп: Стевана Булића пре(ста)висе лета 1834.

КОТРАЖА — *Пшаник*

x x x

Зде почивает Раб божи Јанко. Тај сић. Поживи 60 лета. Преставі се 1834. писа Богосав.

ПУХОВО — *Нешовановићи*

x x x

Овде почива Василије Цвоновић по живе. 18 г: прес: 19. марта 1840. г. Овај биљеГ посади Ристивое Брату его.

ДУЧАЛОВИЋИ — *Садљике*

x x x

Овде почива Јована супруга Младена Давидовића Поживи 30. г: и умре 18 Сентекбра 1840 г.

ЛИСИЦЕ — *Кукићи*

x x x

1841. овде почива Грујица Анђелић поживи 50. г. и почину марта.

ГУЧА — *Анђелићи*

x x x

1841 г. Овде почива Петар Анђелић из Гуче поживи: 51 г. и умре 8 сент. споменуга его син Илиа р. им: м.

ГУЧА — *Анђелићи*

x x x

1844. Зде почива Јован Анђелић села Гуче овај кам Милое градио.

ГУЧА — *Анђелићи*

x x x

Петрна супруга Милисава Булића поживи 77 г. умре 20 маја 1844 г.

Овај крс ударио и син Павле и унук Вукосав.

КОТРАЖА — *Пшаник*

x x x

Храбри војник Кара: Павле од Г. Дубц: а под Карађорђем па и к: Ми лошем против турака отликова се а живио 70 го: умро 1848.

ГОРЊИ ДУБАЦ — *Заједница*

x x x

Овде почи: Раб Божи Сретена Миа иловића из села Дубца Поживи у лепом своем владању 50 лета и предаде свое красно мије земљу 5 мјмаја 1852 Г.

ГОРЊИ ДУБАЦ — *Заједница*

x x x

Овде Симон Перишић от села Вучковице поживи 100 год. а умре 5. фебруара 1852. г.

Овај биљеГ удари му син Радисав а писа Радосав Чикириз из села Ргању.

ВУЧКОВИЦА — *Дуванци*

x x x

1856. Овде почива Раба Божија де вица Сава кћи Јована Радовића из пода Овчара. Поживи 19 г. и умре 8. сентебра.

Овај БиљеГ дала градити сестра ија Роса вечни споменг.

ДУЧАЛОВИЋА — *Подовчарско гробље*

x x x

Овде почива Раб Божи Добросав Радивоевић от фамилие Булића бив шик кмет селу Котражи 20 Го: поживе 60 Го: и умре 12. октомр. 1848. Го.

Овај спомен воздигоше синови его Милан и Милован.

КОТРАЖА — *Пшаник*

x x x

Овде почива раб Божи Милисав Цоцоа, коие крабро воевао за славу и слободу србску, 11 година: Поживи 68 Год: и умре 26. јануара 1847. Г:

Овај крс бележе му синови Продан и Митар место вечног покоја.

ГУБЕРЕВЦИ — *Плазине*

x x x

Пријђи ближе мили српски роде а куд иташ, постоји мало овде да разумеш спомен овај који показује Војника — I-ог Батаљона 4-те чете НЕНАДА сина Илие Плазине из Губереваца коие за владе књаза Милана Обреновића V-ог 12 августа 1876. г. у рату погинуо. И Бог дала прости.

Овај спомен подигоше му Братучед Димитрије и супруга Станика.

ГУБЕРЕВЦИ — *Плазине*

x x x

Овај споменик показује ТАНАСИЈА Плазинац из Губереваца Бившег војника народне војске кои поживи 21 г. А погибе на Ступској чесми 20. Јулиа 1876. год.

Овај споменик подизоше му Браћа Здравко и Светозар.

ГУБЕРЕВЦИ — *Плазине*

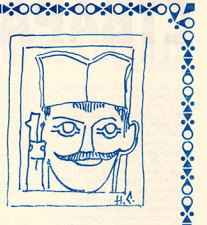

x x x

Овај спомен са неколико реди ко прочита за Србина среди

РАДОМИЉУ М. Плазинчића из Губереваца. Поживи 22. г. своје младости као момак и војник — X-ог пука 1. чете II — бата. 1 позива Ужре у Драчу ратујући са турцима 12. јула 1912. да му душу опрости, нек му мирно почивају кости.

Овај спомен подиже му брат Тијосав син Милостина и синовци.

x x x

Зде почива Раб Божи Марко Бошковић, младос своју однесе под земљу ирну от 20: Го: пре: 1835.

ВИРОВО

x x x

Знак овај показује храброг војника I класе Батаљона Др: ВОРИСАВА син Миловане Недељковића који се јуначки борио са Турцима за отечество одмиривши се сили Турској позибе 26. јуна 1876. г. код Пазара у 24 г.живота свог.

По смрти остави сина Петра и супругу Радојку.

Бог да га прости.

Спомен II: Јован очуув, Алексије Брат и Петар син му.

ВИРОВО

x x x

Овај спомен показује име нашег ратника ТОМА Зимоњића из Горњчића Војника 2. чета, I батаљон. X пук 3. позив. Поживи 46. г. Ратовао од 1912 — 1916. г. и рањен на Космају доде кући и од јаке ране умре 26. фебруара 1916. г. И Бог да му душу прости.

Овај спомен подижу му синови Радован, Миљојко, Иванко, Драгутин, Здравко и жена Милева.

ГОРАЧИЋИ — *Зимоње*

x x x

Овај споменик показује име нашег ратника ТИКОМИРА Кансерића из Губереваца, војника 4. чете II батаљона 15 пука 3. позива. Поживи 48 год. А погибе на Смедереву 2. октобра 1915. г. И Бог да му душу прости.

Овај спомен подижем ја Василије Сатарић из Губереваца зато што сам он ујета кћиђо право нарче земље.

ГУБЕРЕВЦИ — *Плазине*

x x x

СПАСОЈЕ Плазинчић погибе у рату 1914. год. у 22 г. свог младог живота борећи се и бранећи слободу државе и народ свог.

Своје младе кости остави на положају незнано где.

Нека му је вечна слава.

Овај спомен подижу му ожалошћена браћа Драгоје и Арсеније.

ГУБЕРЕВЦИ — *Плазине*

„ДРАГАЧЕВСКИ ТРУБАЧ" лист штампан по одлуК Двадесетчетвртог драгачевског сабора трубача у Гучи. Издаје: Дом културе „Бранислав Обрадовић — Памбо" — Гуча. Уређује: Саборски одбор. Главни и одговорни уредник: Предраг Раовић. Штампа: „ЛитопаПир" — Чачак.